

ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

«Εγενόμην ἐν Πνεύματι ἐν τῇ Κυριακῇ ἡμέρᾳ καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀπίσω μου μεγάλην ὡς σάλπιγγος» (Ἀπ. 1, 10)

Περίοδος Δ' - "Ετος ΚΓ"
Φλώρινα - ἀριθμ. φύλλου 1241

Δ' Κυριακὴ Νηστειῶν-Ἰωάννου Κλίμακος
2 Ἀπριλίου 2006

Συντάκτης † ἐπίσκοπος
Αὐγουστῖνος Ν. Καντιώτης

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος περὶ μετανοίας

ΔΕΝ ὑπάρχει, ἀγαπητοί μου, ἀναγκαιότερο πρᾶγμα ἀπὸ τῆς μετάνοια. Αὐτὸ φωνάζει σήμερα καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἐζήσε τὸν 6ο αἰῶνα. Νέος, 16 ἐτῶν, πῆγε στὴ μονὴ τοῦ Σινά. 19 ἐτῶν βγήκε στὴν ἔρημο, ὅπου ἐζήσε 40 χρόνια. Ἐκεῖ μελέτησε τὴν ἀγία Γραφή, ἀσκήθηκε στὴν προσευχὴ καὶ μάλιστα τὴ νοερά. Ἐκεῖ ἔγραψε τὸ ὑπέροχο ἔργο του Κλίμαξ, ποὺ εἶνε ἀληθινὴ ψυχολογία τοῦ βάθους. *Κλίμαξ* σημαίνει σκάλα. Τὸ βιβλίο αὐτὸ εἶνε μιὰ πνευματικὴ σκάλα, σὰν ἐκείνη ποὺ εἶδε ὁ Ἰακώβ νὰ συνδέῃ τὴ γῆ μὲ τὸν οὐρανὸ καὶ εἶπε· «Ὡς φοβερός ὁ τόπος οὗτος· οὐκ ἔστι τοῦτο ἀλλ' ἢ οἶκος Θεοῦ, καὶ αὕτη ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ» (Γέν. 28,17).

Σκάλα λοιπὸν μὲ τριάντα σκαλοπάτια, τριάντα λόγους - μαθήματα. Ἐδῶ γίνεται μιὰ ἀκτινογραφία τῆς ψυχῆς. Ἕνας ἀπὸ τοὺς λόγους τῆς Κλίμακος εἶνε ὁ **Περὶ μετανοίας** (Ε').

Στὴν ἐπιγραφή λέει, ὅτι ἡ γνησία μετάνοια εἶνε «**μεμεριμνημένη**», ἔχει δηλαδὴ μέριμνα, φροντίδα. Ὁ κόσμος γιὰ ὅλα φροντίζει ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ψυχὴ. Οἱ βιοτικὲς φροντίδες δὲ μᾶς ἀφήνουν ἡσυχους οὔτε στὴν ἐκκλησία, ὅπου πρέπει νὰ διώχνουμε «**πᾶσαν βιοτικὴν μέριμναν**» (χερουβ. ὕμν.). Εἴμαστε δυστυχῶς σὰν τὴ Μάρθα, ποὺ ὁ Χριστὸς τῆς εἶπε· «**Μεριμνᾶς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά· ἐνός δέ ἐστι χρεία**» (Λουκ.10,41-42). Τὸ «ἐν» αὐτὸ εἶνε ἡ μετάνοια. Ποιὸς ἔχει μετάνοια; ποιὸς ρωτᾷ «**Τί νὰ κάνω γιὰ νὰ σωθῶ;**» (Πράξ. 16,30);

Παίρνω κιμωλία καὶ γράφω στὸν πίνακα δύο φράσεις (Κλίμαξ, λόγ. Ε' περὶ μετανοίας, β')·

«**Μετάνοια**» = «**αὐτοκατάκριτος λογισμός**».

«**Μετανοῶν**» = «**κατάδικος ἀκαταίσχυντος**».

Αὐτὰ εἶνε συμπυκνωμένο γάλα. Ὅπως λοιπὸν ἡ μάνα παίρνει τὸ πυκνὸ γάλα καὶ τὸ ἀναλύει, τὸ ἀραιώνει, ἔτσι θὰ κάνω κ' ἐγώ. Τί θὰ πῆ, μετάνοια = «**λογισμός αὐτοκατάκριτος**» καὶ μετανοῶν = «**κατάδικος ἀκαταίσχυντος**»;

Ὅλοι εἴμεθα παραβάται. Ὅχι τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος, ἀλλὰ τοῦ κώδικος τῆς ἀγίας Γραφῆς καὶ τῆς συνειδήσεως - τοῦ ἀγράφου νόμου. Ὡς παραβάται πρέπει νὰ τιμωρηθοῦμε. Εἴμεθα ὑπόδικοι ἐνώπιον τοῦ Κριτοῦ. Καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ δικάσοῦμε γιὰ ὅσα ἔχουμε κάνει, θὰ ἔπρεπε ὅλοι νὰ καταδικαστοῦμε σὲ φυλάκιση. Τὰ ρητὰ λοιπὸν αὐτὰ τῆς Κλίμακος λένε· Μὴν περιμένεις νὰ σὲ δικάσῃ ὁ Κριτὴς· **δίκασε ἐσὺ τὸν ἑαυτό σου**, καὶ ἔτσι **θὰ γλυτώσης τὴ ντροπή**.

Ἐρχεται στὸ νοῦ μου ἕνας γενναῖος ἀξιωματικός. Αὐτός, ὅταν παρέβαινε κάποιον στρατιωτικὸ κανονισμό, ἔλεγε· «**Τιμωρῶ τὸν ἑαυτό μου** πέντε μέρες φυλακῆ»! Λεγόταν Παναγιώτης Μπενηψάλτης. Λοιπὸν κ' ἐσύ, Χριστιανέ, μὴν περιμένεις νὰ σοῦ θάβῃ κανόνα ὁ πνευματικός· στήσε σὺ νωρίτερα δικαστήριον στὰ βάθη τῆς καρδιάς σου. Ἐσὺ κατηγορούμενος, ἐσὺ καὶ δικαστής. Ἐξέτασε τὸν ἑαυτό σου καὶ νὰ τὸν ὑποβάλλῃς σὲ τιμωρία. Αὐτὸ θὰ πῆ «**μετάνοιά ἐστὶν αὐτοκατάκριτος λογισμός**».

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης, ποὺ τὸ ἔγραψε αὐτό, εἶχε ἕνα γέροντα. Καὶ τὸ ρώτησε· —Γέροντα, ὑπάρχει μετάνοια στὸν κόσμον, ὑπάρχουν μετανοοῦντες, ἢ ὅλοι εἴμεθα ψεῦτες; Ἐκεῖνος λέει· —Πᾶμε νὰ σοῦ δεῖξω ὑποδείγματα μετανοίας. Τὸν πῆγε λοιπὸν στὴν ἔρημο, σ' ἕνα σπάνιο μοναστήρι ποὺ λεγόταν **Φυλακῆ** (ἔ.ἀ. Ε', ε'). Τί εἶδαν τὰ μάτια του, τί κατάδικοι ἦταν ἐκεῖνοι! Ἦταν ἐκεῖ πολλοὶ ἀσκηταί. Ὁ ἕνας στεκόταν ὀρθος ὅλη νύχτα στὸ ὑπαιθρον μὲ ἀκίνητα τὰ πόδια, ὁ ἄλλος βασανίζοταν ἀπὸ τὴν ἀϋπνία, ἄλλος ὕβριζε τὸν ἑαυτό του, ἄλλος προσευχόταν μὲ τὰ χέρια δεμένα πίσω σὰν κατάδικος, ἄλλος μὲ τὸ πρόσωπο μέσα στὰ γόνατα χτυποῦσε τὸ μέτωπο στὴ γῆ, ἄλλος ἔτυπτε τὸ στήθος, ἄλλος ἔβρεχε τὸ ἔδαφος μὲ δάκρυα, ἄλλος πλήγωνε τὸ σῶμα μὲ χτυπήματα, ἄλλος ἔκλαιγε γιὰ τὴν ψυχὴ του σὰν γιὰ ἕνα νεκρό... Θαύμασε ὁ ἅγιος καὶ εἶπε· —Τί εἶνε αὐτοί;

ποιός τούς δίκασε; —Μόνοι τους κατεδίκασαν τὸν ἑαυτὸ τους γιὰ τ' ἁμαρτήματά τους...

“Ἄς τ' ἀκούσουν αὐτὰ μερικοὶ σήμερα.” Ἐρχεται μιὰ γυναίκα στὴν ἐξομολόγησι καὶ λέει: —“Ἐκανα ἔκτρωσι, δὲ φταίω ὅμως ἐγώ· φταίει ὁ ἄντρας μου. Θὰ μ' ἀφήσης νὰ κοινωνήσω τὸ Πάσχα;... Μὰ τὰ βιβλία τῆς Ἐκκλησίας λένε, ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ φοβερῶτερος φόνος κ' ἔχει δέκα χρόνια κανόνα. Ἀπὸ τέσσερα-πέντε τέτοια περιστατικά σταμάτησα ἐγώ νὰ ἐξομολογῶ. Τί σχέσι ἔχει ἡ **δική μας μετάνοια**, ἀγαπητοί μου, μὲ τὴ μετάνοια ἐκείνων; Θὰ μοῦ πῆτε ὅμως:

—Τότε τί, πρέπει νὰ μποῦμε ὅλοι μέσα σὲ μιὰ τέτοια φυλακή, γιὰ νὰ σωθοῦμε;

“Ὅχι, ἀδελφέ μου. Διότι καὶ ὅλο τὸ κορμί σου νὰ τὸ βασανίσης, δὲν σώζεσαι.” Ἄν μποροῦσε νὰ σωθῆ ὁ ἄνθρωπος μ' αὐτά, δὲν θὰ ἐρχόταν ὁ Χριστὸς στὸν κόσμο. Σωζόμεθα ὄχι μὲ ἐξωτερικὰ ἔργα, ἀλλὰ διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ. Εὐλογητὸς ὁ Θεός! «*Τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, ... αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν*» (Ἀπ. 1,5-6). **Σωθήκαμε διὰ τοῦ τιμίου αἵματος** τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· αὐτὴ εἶνε ἡ πίστις μας. Συνεπῶς, χωρὶς νὰ ὑποτιμοῦμε τοὺς ἥρωες ἐκείνους τῆς μετανοίας, λέμε, ὅτι τὰ παραδείγματα αὐτὰ τῆς Κλίμακος εἶνε γιὰ νὰ καλλιεργηθῆ καὶ σ' ἐμᾶς ἡ βαθειὰ συναίσθησι. Δὲ μᾶς συμβουλεύει νὰ κάνουμε κ' ἐμεῖς ἔτσι. Καὶ ὁ ἴδιος ἄλλωστε ὁ ἅγιος Ἰωάννης δὲν τὸ ἐφήρμοσε αὐτὸ στὸν ἑαυτὸ του. Τί ἐφήρμοσε; Φαίνεται ἀπὸ ἕναν ἄλλο λόγο του.

«*Οὐκ ἐνήστευσα*», λέει ἐκεῖ, «*οὐκ ἠγρύπνησα, οὐκ ἔχαμεύνησα, ἀλλ' ἔταπεινώθην*», φησί, «*καὶ ἔσωσέ με*» (Ψαλμ. 114,6) *συντόμως ὁ Κύριος*» (λόγ. ΚΕ' περὶ ταπεινοφροσύνης, ιδ'). Δὲ νήστεψα, δὲν ἀγρύπνησα, δὲν κοιμήθηκα κατὰ γῆς, ἀλλὰ —κατὰ τὸν ψαλμῶδο— «*ἐταπεινώθην, καὶ ἔσωσέ με*» ὁ Κύριος δι' αὐτοῦ τοῦ συντόμου τρόπου. Μολονότι ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἦταν ἀσκητής, ἐν τούτοις λέει: Ἐγὼ δὲν ἔκανα αὐτὰ ποὺ ἔκαναν ἐκεῖνοι· βρῆκα ἕνα σύντομο μονοπάτι σωτηρίας, βρῆκα ἕνα δρομάκι εὐλογημένο, ῥαντισμένο μὲ δάκρυα μετανοίας. Καὶ τὸ μονοπάτι αὐτὸ εἶνε ἡ **ταπεινώσις**. Ὁ φαρισαῖος εἶπε «Ἐγὼ νηστεύω, ἀγρυπνῶ, κάνω ἐλεημοσύνες...»: κέρδισε τίποτε; Τὰ ἔχασε ὅλα. Ἐνῶ ὁ τελώνης; Τίποτα δὲν ἔκανε· καὶ ἔφτασε μιὰ φωνή, τὸ «*Ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ*» (Λουκ. 18, 13), νὰ τὸν συγχωρήσῃ ὁ Θεὸς καὶ νὰ τὸν σώσῃ. Αὐτὸς εἶνε ὁ «*αὐτοκράτης λογισμὸς*». Νὰ λὲς στὸν ἑαυτὸ σου: Τέτοιος ποῦ εἶμαι, μοῦ ἀξίζει κάθε τιμωρία:

«*ἐγὼ εἶμι γῆ καὶ σποδός*», εἶμαι χῶμα καὶ στάχτη (Γέν. 18,27). Ἔτσι γίνεται εὐκόλος ὁ δρόμος τῆς σωτηρίας· ἀρκεῖ μόνο νὰ σπεύσουμε ἐν μετανοίᾳ στὰ ἱερὰ ἐξομολογητήρια.

Κάτι ἀκόμα. Φυλαχτήτε ἀπὸ μιὰ παγίδα. Ὁ διάβολος εἶνε πολὺ πονηρός. Προτοῦ νὰ κάνῃς ὅποιοδῆποτε ἁμαρτήμα (πορνεία, μοιχεία, ἔκτρωσι, ὄρκο κ.λπ.), ἔρχεται καὶ σοῦ λέει στὸ αὐτί: —Δὲν εἶνε τίποτε αὐτὸ· φιλόφθωπος εἶνε ὁ Θεός, ὅλους τοὺς συχωραίει. Ὅταν ὅμως γελαστῆς καὶ κάνῃς τὴν ἁμαρτία, τότε ἀλλάζει γλῶσσα. —Πῶ πω τί ἔκανες! λέει· ἀσυγχώρητη εἶνε ἡ ἁμαρτία σου... Ἔτσι ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο στὴν **ἀπόγνωσι**, ποῦ εἶνε ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος τῆς ψυχῆς. Εἶνε ὀλέθριο πρᾶγμα, καὶ μπορεῖ νὰ ὁδηγήσῃ σὲ αὐτοκτονία, ὅπως συνέβη μὲ τὸν Ἰούδα.

Ὅχι ἀπελπισία λοιπόν, ἀλλὰ θάρρος καὶ **πόλεμος ἀνένδοτος** ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας. Φέρνει καὶ τὸ ἐξῆς παράδειγμα ὁ ἅγιος Ἰωάννης. Ἐχομε δυὸ σκυλιά· τὸ ἕνα πάλεψε μὲ τὸ λύκο κι ὁ λύκος τὸ δάγκωσε καὶ τὸ πλήγωσε, τὸ ἄλλο δὲν τὸ δάγκωσε. Στὸ ἐξῆς ποιό ἀπὸ τὰ δύο θὰ μισῆ περισσότερο τὸ λύκο; Ἀσφαλῶς ἐκεῖνο ποῦ δέχτηκε τὸ δάγκωμα· αὐτὸ, ἂν δῆ τὸ λύκο, θὰ θέλῃ νὰ τὸν ἐκδικηθῆ. Κ' ἐσύ, ἁμαρτωλέ, ποῦ σὲ πλήγωσε ὁ λύκος - σατανᾶς, μίσησέ τον καὶ διώξε τον.

Τέλος ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὑποδεικνύει καὶ ἕνα ὄπλο πολὺ ἀποτελεσματικό. Θέλεις, σὲ ρωτᾶ, νὰ νικήσῃς τὴν πορνεία, τὴ μοιχεία, τὸ θυμὸ, τὴν ὀργή, τὴν ὑπερηφάνεια, τὸν ἐγωϊσμό, ὅλο τὸ πολὺκλαδο δέντρο τῆς ἁμαρτίας; Γράψε στὸν πίνακα τῆς καρδιάς σου: «**Ἔρωσ ἔρωτι νικᾶται**» (ἔ.ἀ. Ε', ς'). Δὲν ἀρνεῖται ὁ μεγάλος αὐτὸς ψυχολόγος, ὅτι ὁ κόσμος ἔχει θέληγτρα, ὅτι ὑπάρχουν ἔρωτες ἰσχυροί. Ἀλλὰ παρατηρεῖ: Αὐτοὶ οἱ ἔρωτες τῆς γῆς, ὅσο ἰσχυροὶ καὶ ἂν φαίνωνται, εἶνε μικροὶ καὶ ἀσημαντοὶ μπροστὰ σὲ ἕναν ἄλλον ἔρωτα, μπροστὰ στὸν ἔρωτα τοῦ Χριστοῦ, ποῦ εἶνε ὁ «*ὠραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων*» (Ψαλμ. 44, 3). Διαφορετικά, δὲ μπορεῖς νὰ ἐπιβληθῆς καὶ νὰ νικήσῃς τὰ θηριώδη πάθη.

* * *

“Ἄγιε Ἰωάννη τῆς Κλίμακος! σ' εὐχαριστοῦμε, γιὰ τὴ μᾶς δίδαξες μεγάλα μαθήματα. Μᾶς ἔδειξες, ὅτι ἡ πιὸ σύντομη ὁδὸς σωτηρίας εἶνε ἡ μετάνοια κι ὅτι ἕνας ἔρωτας ἀξίζει νὰ καίῃ μέσα μας, ὁ **ἔρωτας τοῦ Χριστοῦ**. Φέρε καὶ σ' ἐμᾶς τὸν ἔρωτα αὐτόν, νὰ λατρεύσουμε τὸ Χριστὸ καὶ ν' ἀποθάνουμε γι' Αὐτόν, διὰ πρεσβειῶν σοῦ καὶ πάντων τῶν ἁγίων· ἀμήν.

† ἐπίσκοπος Αὐγουστίνος